

J.V. Foix a escena

El Teatre Invisible presenta aquests dies a la seu del Teatre Lliure de Barcelona l'espectacle *Cròniques de l'ultrason*, una singular aventura teatral inspirada en el darrer llibre del poeta. L'actor Quim Lecina i el pintor Perejaume han treballat conjuntament en la proposta.

Traslladar el món poètic de J. V. Foix dalt d'un escenari no és una feina senzilla. Una companyia s'ha proposat assumir el repte, a través de l'adaptació escènica del llibre *Cròniques de l'ultrason*. La companyia es presenta com a Teatre Invisible, un nom que explica de manera molt precisa i paradigmàtica la voluntat del grup per desenvolupar una activitat més enllà del que és la tradició acceptada i establerta.

Es probable que aquesta provocativa *invisibilitat* del grup hagués complagut al mateix Foix, un poeta que es va preocupar sempre per transcendir l'àmbit cognoscitiu de la realitat aparent del dia, i a qui la *fosca nit* se li presentava com la millor aliada per a *veure-hi clar*.

PROSES DICTADES

Cròniques de l'ultrason és la darrera obra publicada per Foix, i constitueix un conjunt de petites proses poètiques en la línia superrealista que el poeta de Sarrià va abordar en textos com *Gertrudis*, *KRTU*, o *Darrer comunicat*. Però el llibre triat té una característica que el fa especialment atractiu de cara a la seva escenificació: aquestes darreres proses mai no van ser escrites, sinó que Foix les va *dictar* en uns moments en què la seva vista ja no podia enfrontar-lo directament als papers.

La immediatesa verbal que resulta d'aquesta *oralitat* dels textos fa que el conjunt

sembli idoni per a una proposta teatral. El Teatre Invisible ha centrat la seva lectura en un sol actor, Quim Lecina, que ens fa arribar el text en tota la seva integritat, i esdevé l'únic intermediari entre la veu del poeta i els espectadors.

TRAJECTÒRIA VISIBLE

No és la primera vegada que el Teatre Invisible es proposa destruir fronteres entre els gèneres, o convertir un previ material narratiu en un monòleg escenificat. *Cròniques de l'ultrason* és el tercer espectacle d'una companyia que va ser fundada el 1988 per Moisès Maicas i Manel Guerrero, i que es va donar a conèixer amb el muntatge *Pierrot Lunaire*, amb música de Schönberg, inscrit en una clara opció d'avantguarda.

Posteriorment, el grup va estrenar l'adaptació del text de Pessoa *El banquer anarquista*, que, amb l'actuació en solitari de Quim Lecina, ha seguit una gira arreu de Catalunya, amb molt bona acollida de públic. Lecina torna a repetir ara l'experiència del monòleg en aquestes *Cròniques de l'ultrason*.

Segons els fundadors del Teatre Invisible, tres objectius fonamentals van presidir la creació del grup.

D'una banda, la col·laboració amb artistes plàstics, i, doncs, la concepció de l'espai teatral com un territori fronterer, integrador de diverses disciplines estètiques. En aquest sentit, el treball

del pintor Perejaume, que ja va col·laborar amb el grup a *Pierrot Lunaire*, ha estat importantíssim per a la concepció general de les *Cròniques de l'ultrason*.

Un segon objectiu del grup era la incorporació al món del teatre de les noves tecnologies, però aquesta opció ha estat aplaçada fins que el grup no disposi d'una infraestructura més potent.

El tercer gran objectiu, en canvi, es comença a afiançar amb *Cròniques de l'ultrason* i aviat tindrà noves oportunitats de consolidació. Es tracta d'efectuar una recerca en el camp de la dramàtúrgia catalana del segle XX, centrada en aquells autors que han seguit una línia d'avantguarda allunyada de les grans tendències realistes que han acabat sent predominants en els escenaris.

Segons Manel Guerrero, director artístic de l'espectacle, "es tracta de recuperar una sèrie d'autors generalment vinguts del camp de la poesia que, com Brossa, Palau i Fabre, Agustí Bartra, s'han plantejat l'escena des de concepcions no realistes, i amb una forta vinculació amb les avantguardes plàstiques. Encara que Foix no escrivís directament per al teatre, és evident que el seu nom se situa al capdamunt d'aquesta tradició literària d'avantguarda, subterrània i quasi *invisible*."

Des d'aquest punt de vista, l'opció de posar en escena les *Cròniques de l'ultrason* s'endevina coherent amb les intencions del grup. Seguint aquests mateixos objectius,

el director dels espectacles, Moisès Maicas, prepara ja un nou muntatge sobre tres peces de Josep Palau i Fabre: *Els mots de Iorik*, *L'Alfa Romeo i Julieta*, i *El porter i el penali*. El projecte va obtenir el premi Adrià Gual per a propostes de muntatge, i es presentarà a la Festival de Tardor.

LA PARAULA ÉS EL SOMNI

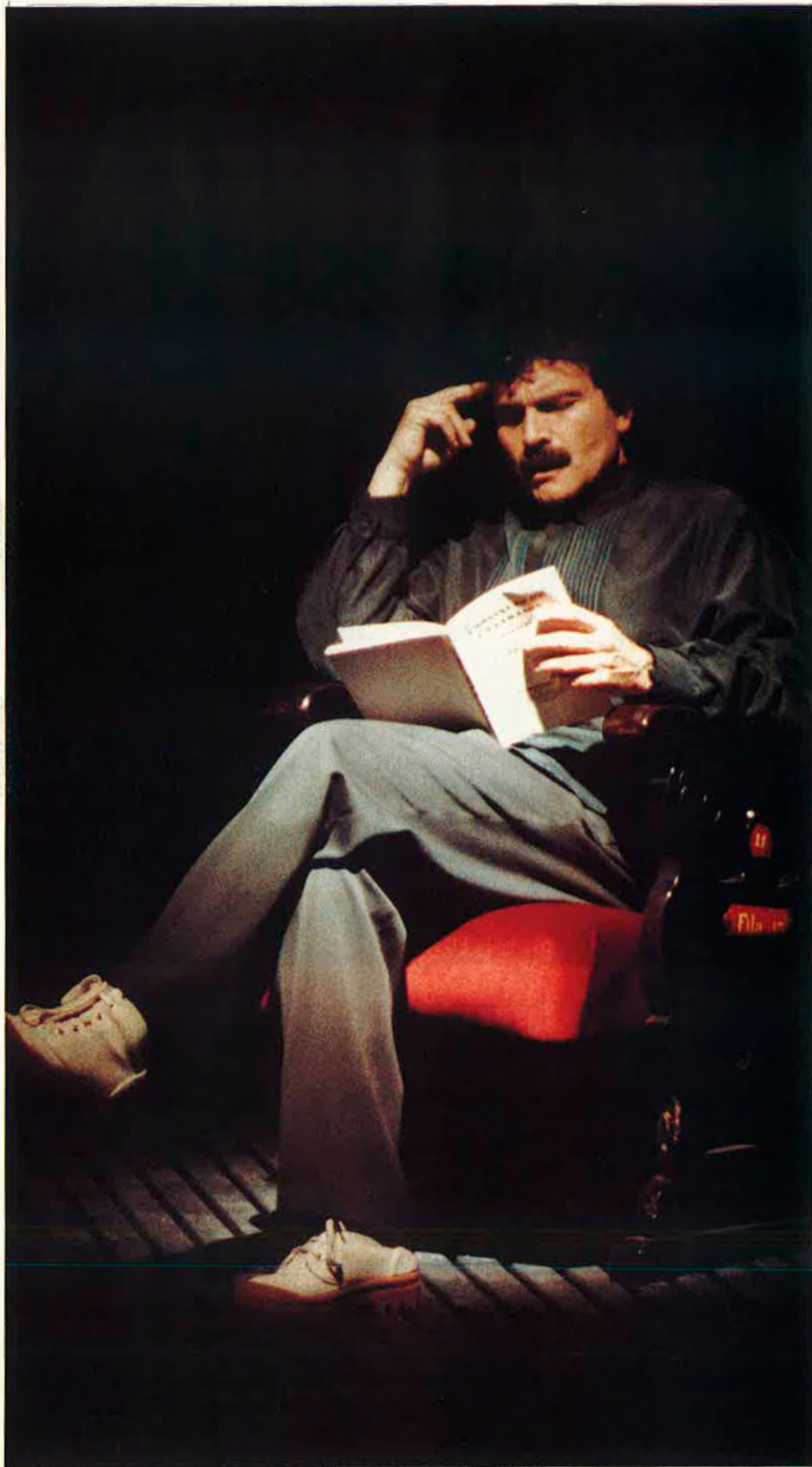
Habitualment considerat com un poeta de difícil lectura, Foix planteja evidents dificultats a l'hora de ser traslladat a un teatre. Els responsables d'aquest espectacle han estat, però, taxatius: la paraula és la matèria fonamental de la proposta.

Quim Lecina, afirma que el públic ha d'anar amb una predisposició a esdevenir *actiu* durant la representació, però també assegura que la màgia del text i la seva riquesa imatgística, poden suplir de bon tros la dificultat de lèxic.

L'OPCIÓ DEL MONÒLEG

La teatralitat d'aquest muntatge no s'ha buscat, doncs, a partir de cap enlluernador aparell escenogràfic. Descartat qualsevol intent de recrear els personatges de les narracions, es va optar de seguida pel monòleg. Lecina no interpreta cap paper, sinó que es presenta *ell mateix* per a fer-nos arribar el text.

És cert que, amb aquesta opció, "hi ha el risc de quedar-se indefens davant l'esce-

na, però és un risc que també m'atreu poderosament, que m'obliga a plantejar-me un cert marge d'improvosació entre sessió i sessió, en funció del públic i de la meua circumstància personal de cada dia."

L'actuació de Lecina s'acompanya del suggerent treball del pintor Perejaume, que ha creat una sèrie d'elements poètics fonamentals per al muntatge.

L'artista ha treballat conjuntament amb Maicas, Lecina i Guerrero des de l'inici dels assajos. Bon coneixedor i amant de la poesia foxiana, ha realitzat un discurs visual paral·lel, que no il·lustra mimèticament les imatges dels poemes, sinó que discorre amb autonomia, i planteja una més subtil línia de correspondències.

Tant Lecina com Perejaume semblen col·laboradors diposats a treballar en noves propostes d'aquesta companyia. Pel que fa a l'actor, convé assenyalar que, de moment, es diposa a afontar el seu primer paper cinematogràfic com a protagonista. És significatiu que aquest paper sigui el del filòsof Walter Benjamin, i que la pel·lícula, titulada *L'última frontera*, estigui dirigida per Manuel Cussó, cineasta clarament emparentat amb aventures d'avantguarda, com acredita *Entreacte*, el seu llargmetratge sobre el món de Joan Brossa.

Potser entre *L'última frontera* i el *Teatre Invisible* hi ha una subtil correspondència d'afinitats estètiques, que es pot descriure com la dels creadors que han decidit endinsar-se en l'enigmàtic camí dels *investigadors en poesia* i els enamorats de la màgia i el somni.

Xavier Pérez